

2008

De WODC-Recidivemonitor

**B.S.J. Wartna
M. Blom
N. Tollenaar**

3e, herziene versie

De WODC-Recidivemonitor

De WODC-Recidivemonitor is een langlopend onderzoeksproject waarin gestandaardiseerde recidivemetingen worden verricht onder uiteenlopende dadergroepen. Met dit project krijgt Justitie beter zicht op de uitstroomresultaten van strafrechtelijke interventies en op het verloop van criminele carrières, zowel bij jeugdige als bij volwassen daders. De metingen in het kader van de Recidivemonitor verlopen volgens een vaste methode. De uitkomsten van het onderzoek zijn hierdoor onderling vergelijkbaar. Bij belangrijke dadergroepen worden de metingen herhaald afgenomen, zodat de ontwikkeling van de recidive in kaart wordt gebracht en ook het verdere verloop van strafrechtelijke carrières kan worden bestudeerd.

De Onderzoek- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie

De gegevens voor het onderzoek zijn afkomstig uit de Onderzoek- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD), een database die speciaal met het oog op de Recidivemonitor is ontwikkeld. De OBJD is een versleutelde, geanonimiseerde kopie van het JDS, het officiële justitiële documentatiesysteem dat wordt beheerd door de Justitiële Informatiedienst (JustId) in Almelo.

Het JDS geeft voor alle (rechts-)personen die met justitie in aanraking zijn gekomen, een overzicht van de strafzaken waarin zij als verdachte centraal stonden. Van elke strafzaak is geregistreerd wanneer en bij welk parket de zaak werd aangemeld, om welke delicten het ging en hoe en door welke instantie de zaak is afgedaan.

Elk kwartaal wordt de OBJD ververst met de meest recente gegevens uit het JDS. Een belangrijk verschil met het JDS is dat de gegevens in de OBJD niet verjaren; zij blijven voor onderzoek beschikbaar. Voorwaarde voor opname in het JDS is dat de persoon na 1996 nog in aanraking is gekomen met Justitie. Is dat niet zo, dan kan het zijn dat de zaken van een verdachte nog niet in het systeem zijn ingevoerd. Ze zijn dan ook niet in de OBJD te vinden.¹

Box 1 Justitiële Documentatie

Het JDS bevat documentatie over ruim 3 miljoen personen en ruim 10 miljoen strafzaken. Nieuwe gegevens worden rechtstreeks aan het systeem toegevoegd, onder meer vanuit COMPAS, het administratiesysteem van de parketten. Het JDS is in het begin van de jaren '90 van de vorige eeuw ontstaan. Tot die tijd werd alle informatie over delicten en afdoeningen door de arrondissementsparketten bijgehouden op kaarten. Deze werden naar de toenmalige CJD (nu: JustId) gestuurd, waar de gegevens van de niet-verjaarde zaken werden gefotografeerd en op een zogenoemde 'image' kwamen te staan. Verjaarde zaken werden 'op film' gezet.

Het JDS (en dus ook de OBJD) geeft een compleet beeld van de strafzaken van personen die na 1996 met Justitie in aanraking zijn gekomen. Wanneer een nieuwe strafzaak van een persoon bij de JustId wordt gemeld, dan wordt ook bekeken of deze nog zaken op een image heeft staan. Is dat het geval, dan worden deze oude zaken ingevoerd in het JDS. Ook als men onderzoek doet naar specifieke personen die na 1996 geen melding meer hadden, worden zaken die op image staan alsnog ingevoerd. De verjaarde zaken die op film staan, worden in principe niet meer ingevoerd en gaan dus verloren voor onderzoek.

¹ Naar aanleiding van informatieverzoeken die bij de JustId binnenkomen worden deze zaken in het JDS ingevoerd, waarna ze een kwartaal later automatisch ook in de OBJD terug te vinden zijn.

Onderzoek naar specifieke interventies of dadergroepen

De OBJD bevat alleen globale afdoeninggegevens. Het soort straf of maatregel is opgenomen en de hoogte of duur ervan.² Welk specifiek leerproject iemand volgde of in welke inrichting de detentie werd doorgebracht, wordt bijvoorbeeld niet vermeld. Bij onderzoek naar interventies waarover in de OBJD geen informatie wordt bijgehouden, kunnen de gegevens van de daders niet rechtstreeks uit de database worden gehaald en is een tussenstap nodig via de JustId. De JustId levert op aanvraag de versleutelde nummers aan waaronder de betrokken personen in de OBJD te vinden zijn. Om deze tussenstap te kunnen maken, moeten van elke persoon in de onderzoeksgroep de volgende gegevens beschikbaar zijn:

- Achternaam, tussenvoegsels en volledige voornamen;
- geboortedatum, -plaats en -land;
- parketnummer van de strafzaak inclusief arrondissementscode.

Voor het vaststellen van de recidive is ook van belang dat ook de begin- en de einddatum van de opgelegde straf of maatregel bekend zijn. Op basis van bovenstaande gegevens zoekt de JustId de versleutelde nummers op waaronder de betrokken personen in de OBJD staan geregistreerd. Met behulp van deze versleutelde nummers kunnen alle relevante zaak-, delict- en afdoeninggegevens uit de OBJD worden gehaald. Omdat met deze procedure de anonimiteit van de respondenten wordt opgeheven, is voor dit type onderzoek toestemming nodig van de Minister van Justitie. Alle aanvragen voor informatie uit de OBJD lopen via het WODC.

Box 2 Verwerking van de ruwe onderzoeksgegevens

De gegevens uit de OBJD zijn niet direct geschikt voor analyse, maar moeten eerst worden bewerkt. Dat gebeurt in een aantal stappen:

Indelen van de ruwe informatie in vaste rubrieken

De meeste velden in de OBJD bevatten uiteenlopende stukken tekst. Deze tekststrings worden eerst omgezet naar waarden op numerieke variabelen, waarna een zinvolle indeling kan worden gemaakt. Hiervoor is een reeks programma's ontwikkeld.

Samenvatten van de delictinformatie

De informatie over de gepleegde delicten wordt in de OBJD vastgelegd in termen van de overtreden wetsartikelen. Elk strafbaar feit bestaat uit maximaal vijf wetsartikelen. Aan elk feit wordt de wettelijke (maximale) strafdreiging toegevoegd. Indien sprake is van één van de in titel IV of V van het Wetboek van Strafrecht genoemde artikelen, zoals een strafbare poging tot of medeplichtigheid aan het plegen van een misdrijf, wordt de strafdreiging conform het wetboek van strafrecht gecorrigeerd. Daarnaast wordt elk feit ingedeeld volgens de standaardclassificatie misdrijven van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Wanneer de aanklacht behalve primaire ook subsidiair ten laste gelegde feiten bevat, wordt in principe uitgegaan van het primaire feit, tenzij dit feit eindigde in een vrijspraak of een technische beslissing door de rechter (zoals OM niet ontvankelijk of dagvaarding nietig). In dat geval wordt uitgegaan van het subsidiaire feit.

Samenvatten van de afdoeninggegevens

Strafzaken kunnen op uiteenlopende manieren worden afgedaan. Binnen een zaak kan sprake zijn van meer dan één vonnisonderdeel, aan het aantal onderdelen is geen maximum verbonden. De afdoeninginformatie wordt per zaak samengevat. Dit gebeurt op twee manieren.

² Bijlage 1 geeft een indeling van de afdoeningen die in de OBJD voorkomen.

Box 2 (vervolg)

Op de eerste plaats wordt voor iedere zaak nagegaan of er sprake was van een bepaald type afdoening. Daarnaast wordt de afdoening van elke zaak ingedeeld in één van de volgende hoofdcategorieën: vrijheidsbeperkende maatregelen, onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, taakstraffen, voorwaardelijke vrijheidsstraffen, boetes, transacties en beleidssepots (zie ook bijlage 1). Door deze aanpak houden we zicht op het voorkomen van combinaties van vonnissen, maar kennen we ook de belangrijkste straf die in een zaak is opgelegd. Naast het soort afdoening wordt natuurlijk ook de hoogte of de duur van de straf bijgehouden.

Vaststellen van de volgorde en het tijdstip van de strafzaken

Om vast te kunnen stellen of en wanneer er werd gerecidiveerd, moeten de strafzaken in volgorde worden gezet. Dit gebeurt aan de hand van de pleegdatum van het eerst gepleegde delict in een strafzaak. Wanneer deze voor de inschrijfdatum van de uitgangszaak (i.e. de zaak op grond waarvan iemand in de onderzoeksgroep is opgenomen) valt, dan rekenen we deze zaak tot het 'strafrechtelijk verleden'. Valt de pleegdatum na de inschrijfdatum van de uitgangszaak, dan beschouwen we de zaak als 'recidive'. Soms is een deel van de delicten in een zaak voor en een deel van de delicten na de inschrijfdatum van de uitgangszaak gepleegd. In dat geval beschouwen we de zaak als recidive. Het tijdstip van de recidive is in dat geval gelijk aan de pleegdatum van het eerste delict dat plaatsvond na de inschrijfdatum van de uitgangszaak.

De pleegdatum is – vooral voor delicten die voor 1997 zijn ingeschreven – vaak onbekend. In dat geval wordt afgegaan op de datum waarop de zaak in het JDS geregistreerd is (dit gegeven is alleen beschikbaar voor zaken die na 1 juli 2005 geregistreerd zijn). Indien ook dat gegeven ontbreekt, wordt afgegaan op de datum waarop de zaak is ingeschreven bij het parket. Deze wordt geschat op basis van het jaar van inschrijving en valt tussen de pleegdatum (indien bekend) en de datum waarop de zaak onherroepelijk is afgedaan. Hierbij wordt rekening gehouden met andere zaken die in dat jaar zijn ingeschreven en de eventuele datum van overlijden.

De operationele definitie van recidive

De keuze voor de OBJD als gegevensbron impliceert dat met de Recidivemonitor alleen de criminaliteit die het Openbaar Ministerie te verwerken krijgt, in kaart wordt gebracht. Over de criminaliteit die niet wordt opgespoord en vervolgd, worden geen uitspraken gedaan.

Overtredingen blijven doorgaans buiten beschouwing. Niet alle overtredingen zijn in het JDS opgenomen. Alleen de overtredingen waarvan in de wet staat beschreven dat bij herhaling een zwaardere sanctie volgt, worden bijgehouden. Negentig procent van de overtredingen in het JDS zijn verkeersdelicten, waarvan ruim zestig procent overtredingen van de maximumsnelheid. Onderzoekers van het WODC namen in het verleden vaak alleen de misdrijven mee. De Recidivemonitor sluit bij deze praktijk aan.³

Ook zaken die eindigen in een vrijspraak, een technisch sepot of een technische beslissing van de rechter blijven buiten beschouwing. Alleen strafzaken waarin de rechter een schuldigverklaring uitsprekt of die door de officier van Justitie worden afgedaan met een beleidssepot of een transactie, tellen mee. In dergelijke gevallen is sprake van een 'geldige afdoening'. Strafzaken die nog niet zijn afgedaan, of zaken die in hoger beroep dienen, worden ook meegeteld. De kans dat zij eindigen in een technische uitspraak is gering. Ook zaken die gevoegd zijn bij een andere zaak tellen mee.⁴

³ Wanneer de onderzoeksvraag daar aanleiding toe geeft worden de in de OBJD geregistreerde overtredingen wel meegenomen, bijv. in het geval van onderzoek naar verkeerscriminaliteit.

⁴ Bijlage 2 bevat een overzicht van de strafzaken die niet en de strafzaken die wel worden meegenomen. De laatste categorie wordt aangeduid met de term 'geldige justitiecontacten'.

Recidivecriteria

Bij het vaststellen van de recidive worden vijf vaste criteria gehanteerd. In tabel 1 worden de criteria omschreven. De eerste drie – algemene, ernstige en zeer ernstige recidive – verschillen onderling alleen wat betreft de ernst⁵ en de afdoening van de vervolgte delicten. Ze hebben altijd, dat wil zeggen in elke onderzoeksgroep, dezelfde betekenis. Dit geldt niet voor speciale en specifieke recidive. De betekenis van deze criteria hangt af van de aard van de uitgangszaak, dat is de zaak op grond waarvan iemand in de betreffende onderzoeksgroep is opgenomen. Speciale recidive wil zeggen: nieuwe justitiecontacten n.a.v. hetzelfde soort delict als in de uitgangszaak, bijvoorbeeld zedendelinquenten die opnieuw worden vervolgd voor een zedendelict. Specifieke recidive wil zeggen: nieuwe justitiecontacten vanwege hetzelfde wetsartikel als in de uitgangszaak, bijvoorbeeld exhibitionisten die opnieuw worden vervolgd voor exhibitionisme (art. 239 SR).

Tabel 1 Recidivecriteria

criterium	Omschrijving
Algemene recidive	Nieuwe, geldige* justitiecontacten naar aanleiding van enig misdrijf, ongeacht de aard en ernst van de gepleegde delicten
Ernstige recidive	Nieuwe, geldige* justitiecontacten naar aanleiding van een misdrijf met een wettelijke strafdreiging van minstens 4 jaar**
Zeer ernstige recidive	Nieuwe, geldige* justitiecontacten naar aanleiding van een misdrijf met een wettelijke strafdreiging van minstens 8 jaar
Speciale recidive	Nieuwe, geldige* justitiecontacten naar aanleiding van eenzelfde soort misdrijf als in de uitgangszaak
Specifieke recidive	Nieuwe, geldige* justitiecontacten naar aanleiding van eenzelfde misdrijf als in de uitgangszaak

* Zaken die niet eindigen in vrijspraak, een technisch sepot of een technische beslissing.

** Delicten met een lagere strafdreiging maar waarvoor wel voorlopige hechtenis kan worden opgelegd, vallen ook in deze categorie.

Welke analyses vinden plaats?

Aan de hand van bovenstaande criteria kan de recidive in de onderzoeksgroepen worden beschreven. Daarbij worden de volgende facetten onderscheiden:

- De prevalentie van de recidive: dit is het percentage recidivisten in de (sub)groep.
- De frequentie van de recidive: dit is het gemiddelde aantal nieuwe justitiecontacten per recidivist.
- De omvang van de recidive: het totale aantal nieuwe justitiecontacten in de onderzoeksgroep.

Voor het vaststellen van de *prevalentie* van de recidive wordt gebruik gemaakt van survivalanalyse, een techniek die rekening houdt met verschillen in de tijd dat de personen in het onderzoek kunnen worden gevolgd.⁶ Volgens elk van de criteria wordt berekend welk percentage van de onderzoeksgroep opnieuw in aanraking is gekomen met Justitie. Dat doen we niet over één vaste periode, maar voor elke periode waarover observaties zijn. Voor elk jaar volgend op de uitgangszaak wordt berekend welk deel van de onderzoeksgroep inmiddels heeft gerecidiveerd (zie figuur 1).

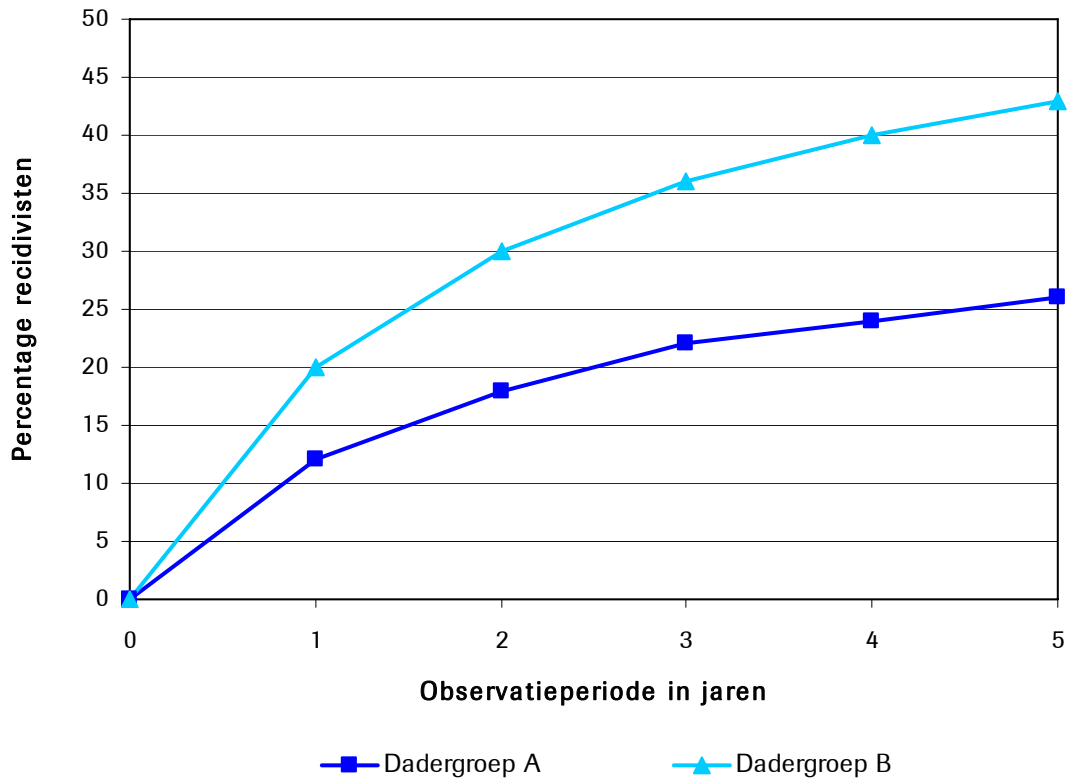
⁵ Bijlage 3 geeft een indeling van de delicten naar ernst.

⁶ Zie bijlage 4 voor een meer uitgebreide toelichting van de analysetechnieken die binnen de Recidivemonitor worden gebruikt.

De recidivecijfers worden ook uitgesplitst naar verschillende subgroepen, bijvoorbeeld naar sekse of leeftijd.⁷ Bijlage 5 geeft voor enkele achtergrond-kenmerken een veelgebruikte indeling.

De *frequentie* van de recidive wordt berekend over de recidivisten in een groep en wordt uitgedrukt in het gemiddelde aantal nieuwe justitiecontacten dat zij sinds de uitgangszaak hebben opgebouwd. Voor elk jaar wordt dus het aantal recidivecontacten gedeeld door het aantal personen dat tot dan toe heeft gerecidiveerd.

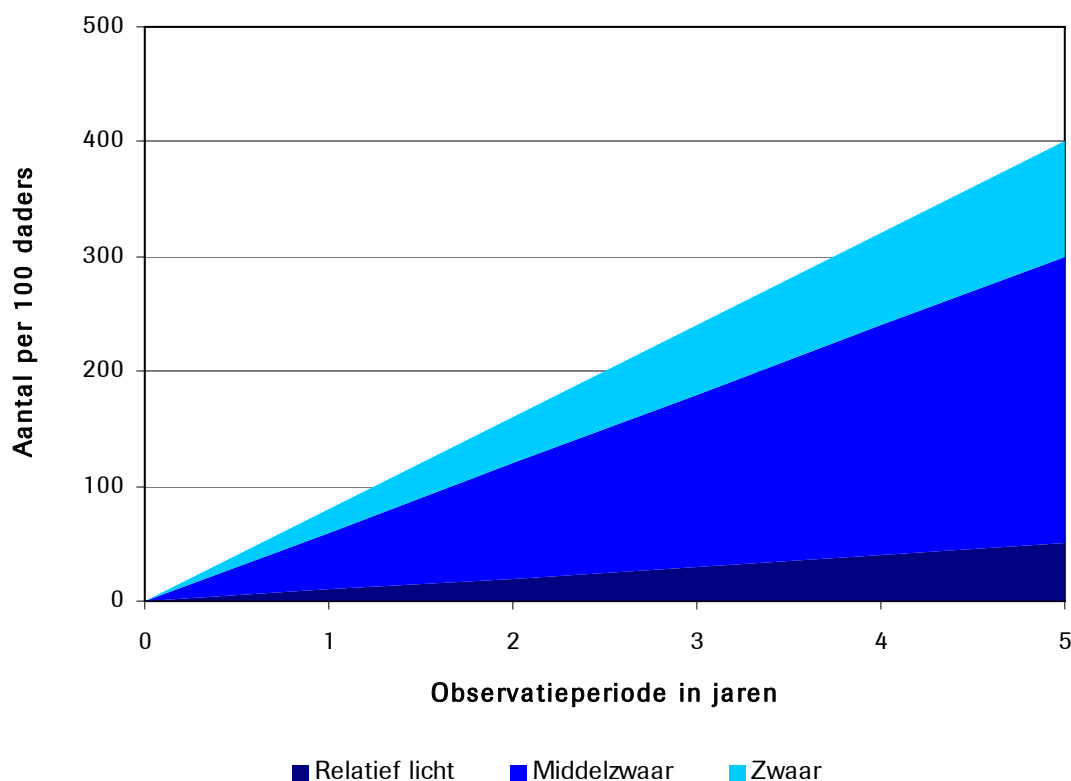
Figuur 1 Prevalentie van algemene recidive van twee dadergroepen (in %)

De totale *omvang* van de recidive, ten slotte, wordt uitgebeeld zoals in figuur 2. De vlakken in de figuur geven aan hoeveel recidivecontacten er in de loop der jaren in de gehele groep zijn opgebouwd vanwege het plegen van relatief lichte, middelzware en zware criminaliteit. Om een vergelijking met uitkomsten van ander onderzoek mogelijk te maken, worden de aantallen steeds berekend per 100 daders.

⁷ In voorkomende gevallen worden de verschillen getoetst door middel van bijvoorbeeld een t-toets of een verschiltoets voor proporties.

Figuur 2 Omvang van de recidive naar ernst van de gepleegde delicten

Box 3 Aanvullende analyses

Het percentage recidivisten, het gemiddelde aantal nieuwe justitiecontacten en de omvang van de recidive zijn statistieken die een beeld geven van de omvang van de recidive in een groep. Waar mogelijk wordt echter ook onderzocht welke factoren van invloed zijn op het voortzetten van de strafrechtelijke carrière. Om deze aanvullende analyses te kunnen doen zijn extra gegevens nodig: achtergrondkenmerken van de respondenten, diagnostische gegevens, gegevens over het verloop van de betreffende interventie of over de omstandigheden waarin de justitiabelen na de tenuitvoerlegging van de sanctie terecht zijn gekomen. Zijn dergelijke gegevens beschikbaar, dan worden ze gekoppeld aan de informatie uit de OBD en kunnen de verbanden tussen de diverse grootheden worden bestudeerd, bijvoorbeeld met behulp van Cox's regressieanalyse (zie bijlage 4).

Box 4 Het gebruik van voorspellingsmodellen

Het WODC heeft op basis van de gegevens uit de OBD voorspellingsmodellen ontwikkeld voor de vaste dadergroepen die met de monitor worden gevolgd: jeugdige en volwassen daders met een strafzaak, ex-gedetineerden, ex-pupillen van een justitiële jeugdinstelling en ex-terbeschikkinggestelden. Voor elk van deze vijf daderpopulaties is nagegaan welke invloed bepaalde daderkenmerken hebben op de kans op latere recidive. Het gaat daarbij onder meer om de sekse, de leeftijd en het geboorteland van de dader, het type delict dat hij of zij pleegde, het aantal eerdere justitiecontacten en de leeftijd bij het eerste contact. Afgaand op de verbanden die werden gevonden, kan op basis van deze kenmerken voor elke selectie van daders een voorspelling worden gedaan van het percentage dat na verloop van tijd zal hebben gerecidiveerd.

De modellen zijn opgesteld met behulp van survival en logistische regressie analyse (zie bijlage 4). Ze worden binnen de Recidivemonitor op verschillende wijzen gebruikt:

Correctie van ruwe cijfers

Verschuivingen in de daderpopulatie op bovengenoemde kenmerken zorgen voor schommelingen in het recidiveniveau. Met de modellen kan invloed van deze verschuivingen worden geneutraliseerd en ontstaat er zicht op de netto ontwikkeling van de recidive. Zie bijvoorbeeld Sancties 1997-2003 (2006).

Box 4 (vervolg)

Risicotaxatie

Op basis van de modellen kan voor elke groep, maar ook voor individuele daders een (grove) inschatting worden gedaan van het recidivegevaar. De voorspellingen kunnen worden gebruikt in scenariostudies en bij de validering van formele risicotaxatie-instrumenten. Zie bijvoorbeeld Voorwaardelijke voor onvoorwaardelijk (2006).

Benchmarking

In elke sector van justitiële inrichtingen (gevangeniswezen, JJI en tbs) bestaan er verschillen in het recidivegevaar van de personen die in de inrichtingen worden gehuisvest. Door rekening te houden met deze instroomverschillen, kunnen de uitstroomresultaten van de inrichtingen beter met elkaar worden vergeleken.

Effectonderzoek

De modellen bieden de mogelijkheden om 'virtuele vergelijkingsgroepen' samen te stellen. Voor elke groep daders kan immers worden berekend welke recidive op grond van hun achtergronden mag worden verwacht. Valt de waargenomen recidive hoger of lager uit, dan is dit mogelijk het effect van de sanctie die de daders hebben ondergaan. Indien het niet goed mogelijk is een controlegroep te formeren, kan de voorspelde recidive in de onderzoeksgroep worden gebruikt als referentiemateriaal. Zie bijvoorbeeld Recidive 1997 (2005).

Lopend en afgerond onderzoek

In het kader van de WODC-Recidivemonitor worden op dit moment vijf groepen justitiabelen met jaarlijkse metingen gevolgd (zie tabel 2). Naast deze groepen worden ook over 'veelplegers' statistieken verzameld en periodiek rapportages uitgebracht. Zie Monitor Veelplegers (2007).

Tabel 2 Vaste onderzoeksgroepen

Groep	Omschrijving
Daders met een strafzaak	Personen met een geldig* justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf.
Volwassen daders met een strafzaak	Personen met een geldig* justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf, vallend onder het strafrecht voor volwassenen.
Jeugdige daders met een strafzaak	Personen met een geldig* justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf, vallend onder het jeugdstrafrecht.
Ex-gedetineerden	Volwassenen die werden ontslagen uit een penitentiaire inrichting, met uitzondering van zij die uitstroomden uit vreemdelingenbewaring en personen die wachtten op uitzetting.
Ex-JJI-pupillen	Jongeren die uitstroomden uit een justitiële jeugdinrichting. Het gaat zowel om strafrechtelijk als civielrechtelijk geplaatste jongeren die uitstroomden uit een opvang- of een behandelinrichting.
Ex-terbeschikkinggestelden	Personen van wie de (deels) intramurale uitgevoerde tbs-maatregel formeel werd beëindigd.

* Zaken die niet eindigen in vrijspraak, een technisch sepot of een technische beslissing.

De methode van de Recidivemonitor wordt ook gebruikt bij eenmalige metingen, meestal als onderdeel van meeromvattend evaluatieonderzoek. Zo zijn er recidivecijfers over jongeren die op de Glen Millsschool hebben gezeten, over ex-leerlingen van jeugdinrichting Den Engh en over personen die vervolgd zijn voor een overtreding van discriminatiewetgeving. Op <http://wodc.nl/Recidivemonitor> wordt een overzicht bijgehouden van het lopende en afgeronde onderzoek. De resultaten van de standaardmetingen worden bijgehouden in REPRIS, een online databank, waarin de vaste statistieken, dat wil zeggen de prevalentie, frequentie en omvang van de re-

cidive in diverse dadergroepen terug te vinden zijn. Onderzoekers die zelf een groep volgen kunnen REPRIS gebruiken als bron voor vergelijkingsmateriaal. Van belang is dan wel dat de recidive op dezelfde wijze is vastgesteld.

Contact

Onderzoekers die betrokken zijn bij de evaluatie van strafrechtelijke interventies en vragen hebben over de uitvoering van recidiveonderzoek, kunnen contact opnemen met het WODC. Nadere inlichtingen zijn te verkrijgen via de secretaris van de Recidivemonitor of de infodesk van het WODC (recidivemonitorWODC@minjus.nl/wodc-informatiedesk@minjus.nl).

Bijlage 1

Indeling van afdoeningen

Onderzoek in het kader van de WODC-Recidivemonitor vindt plaats op basis van gegevens uit de OBJD, een geanonimiseerde kopie van het Justitiële Documentatiesysteem (JDS). Strafzaken kunnen worden afgedaan met meer dan één ‘vonnisonderdeel’. In de Recidivemonitor wordt per zaak bijgehouden van welke vonnisonderdelen sprake is. Daarnaast wordt de afdoening van elke strafzaak ingedeeld in één van de negen hoofdcategorieën (zie tabel B1). Het vonnisonderdeel dat in de tabel het eerste voorkomt is daarbij bepalend. Een zaak waarin zowel een boete als een onvoorwaardelijke gevangenisstraf wordt opgelegd, wordt dus ingedeeld bij de onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen.

Tabel B1 In de OBJD voorkomende afdoeningen naar hoofdcategorie

---

Vrijheidsbeperkende maatregelen

plaatsing in een inrichting voor buitengewone behandeling, plaatsing in een inrichting voor jeugdigen, plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders, plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis, strafrechtelijke ondertoezichtstelling, strafrechtelijke opvang verslaafden, (jeugd-)tbs met bevel tot verpleging, tbs met voorwaarden, (jeugd-)tbs zonder bevel tot verpleging, terbeschikkingstelling regering

Onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen

arrest, gevangenisstraf, hechtenis, jeugddetentie, levenslange gevangenisstraf, militaire detentie, plaatsing in een rijkswerkinrichting, plaatsing in een tuchtschool

Taakstraffen

waarvan leerstraffen:

deelname aan een alcohol verkeerscursus als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke vrijheidsstraf, leerproject, leerstraf, transactie leerproject en leerstraf

waarvan werkstraffen:

dienstverlening als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke vrijheidsstraf, onbetaalde arbeid ten algemene nutte, transactie arbeid ten algemene nutte, arbeid schadeherstel en werkstraf, werkstraf, dienstverlening i.h.k.v. een beleidssepot

Voorwaardelijke vrijheidsstraffen

arrest, gevangenisstraf, hechtenis, jeugddetentie, militaire detentie, plaatsing in een rijkswerkinrichting, plaatsing in een tuchtschool

Geldboetes

Boete, gedeeltelijke toewijzing civiele vordering, maatregel van schadevergoeding, storting in het waarborgfonds, schadevergoeding, storting in het schadefonds geweldsmisdrijven en storten ten gunste van een instelling als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke vrijheidsstraf, toewijzing civiele vordering, transactie geldsom, schadevergoeding en waarborgsom

(Overige) transacties

afstand doen van voorwerpen, voorwaarde tot presteren, opvolgen aanwijzingen instantie, ontneming voordeel(36 WED), uitlevering voorwerp

Beleidssepot / geen straf of maatregel

beleidssepot ander dan strafrechtelijk ingrijpen, beperkte kring, civiel en administratief recht, civielrechtelijke jeugdmaatregel, door feit of gevolgen getroffen, gering aandeel in feit, gering feit, geringe strafwaardigheid feit, gevoegd bij een niet-Compas zaak / dubbel geregistreerde zaak, gewijzigde omstandigheden, gezondheidstoestand, krijgstuuchtelijk afgedaan, landsbelang, leeftijd, leidinggever vervolgd, maatschappelijk belangenconflict, medeschuld van benadeelde, niet vervolgd, onvoldoende nationaal belang, oud feit, recente bestraffing, rechtspersoon wordt vervolgd, reclasseringsbelang, sociale fraude (niet strafbaar), strafrechtelijke jeugdmaatregel, tbs, ter verjaring opgelegd, verdachte onvindbaar, verhouding tot benadeelde geregeld, verjaard, vervolging in strijd met belang benadeelde en wetwijziging, berisping, mondelinge waarschuwing, schriftelijke waarschuwing, schuldig zonder oplegging van straf, schuldig zonder oplegging van straf of maatregel

Voegingen

Voeging ad informandum, voeging ter berechting, voeging ter zitting

Technische sepots, vrijspraken en technische beslissingen

technisch sepot burgerlijk rechter niet bevoegd, dader niet strafbaar, feit niet strafbaar, geen wettig bewijs, niet ontvankelijk, onrechtmatig verkregen bewijs en ten onrechte als verdachte vermeld, dagvaarding nietig, dagvaarding hoger beroep nietig, oproeping nietig, oproeping hoger beroep nietig, rechter niet bevoegd, veroordeelde niet ontvankelijk, vrijspraak

---

Tabel B1 (vervolg)

Overig

benadeelde partij niet ontvankelijk, benadeelde partij gedeeltelijk niet ontvankelijk, gedeeltelijke ontzegging bepaalde rechten, gedeeltelijke ontzegging van bepaalde bevoegdheden, gehele ontzegging bepaalde bevoegdheden, gehele ontzegging bepaalde rechten, ontneming wederrechtelijk verkregen voordeel, ontslag van rechtsvervolging (strafbaar), ontslag van rechtsvervolging (niet strafbaar), onttrekking aan het verkeer, ontzegging rijbevoegdheid, ontzegging uitoefenen bevoegdheid luchtvaart, ontzetting bekleden ambt, ontzetting bepaalde beroepen, ontzetting gewapende macht, ontzetting kiesrecht en verkiesbaarheid, ontzetting raadsman of bewindvoerder, openbaarmaking vonnis, rechter niet in staat m.b.t. beslag, stilleggen onderneming, tenietdoening wederrechtelijke verrichtingen, ter beschikking rechthebbende tot 3 maanden na onherroepelijk vonnis, teruggave inbeslaggenomen goederen, verbeurdverklaring, verrichten hetgeen wederrechtelijk is nagelaten, verrichten prestaties tot goedmaken

---

Bijlage 2

Welke strafzaken tellen mee en welke niet?

De WODC-Recidivemonitor baseert haar metingen op het vóórkomen van nieuwe strafzaken. Niet alle strafzaken worden meegenomen. Het gaat om justitiecontacten met een 'geldige' afdoening. In tabel B2a en -b staat een opsomming van de strafzaken die bij het bepalen van de recidive niet respectievelijk wel meetellen. Vooral in onderzoek met een korte observatieperiode kan het voorkomen dat zaken die reeds in de OBJD zijn opgenomen, nog niet zijn afgedaan. Deze zaken worden toch meegenomen in de berekeningen van de recidive, omdat de ervaring leert dat slechts een betrekkelijk klein percentage van de misdrijfzaken eindigt in een vrijspraak, een technisch sepot of een technische beslissing van de rechter. Negen op de tien zaken die onder de aandacht van het OM worden gebracht, leveren een 'geldige' afdoening op.

Tabel B2a Zaken die niet meetellen bij het bepalen van de recidive

---

Kantongerechtazen. Dit zijn zaken waarbij alle feiten onder de competentie van de kantonrechter vallen.

Zaken die zijn overgedragen naar een ander parket.

Zaken eindigend in een technisch sepot. Als grond kan worden aangevoerd:

burgerlijk rechter niet bevoegd, dader niet strafbaar, feit niet strafbaar, geen wettig bewijs, OM niet ontvankelijk, onrechtmatig verkregen bewijs, ten onrechte als verdachte vermeld

Zaken eindigend in een technische beslissing. Dit zijn rechtbankzaken waarbij geen schuldigverklaring is uitgesproken. Als grond kan worden aangevoerd:

dagvaarding (Hoger Beroep) nietig, OM niet ontvankelijk, oproeping (Hoger Beroep) nietig, rechter niet bevoegd, veroordeelde niet ontvankelijk

Zaken eindigend in een algehele vrijspraak. Dit zijn zaken waarbij voor alle feiten vrijspraak volgt.

Tabel B2b Zaken die wel meetellen bij het bepalen van de recidive

---

Zaken die nog niet zijn afgedaan.

Zaken die (ad informandum, ter berechting of ter zitting) zijn gevoegd bij een andere zaak.

Zaken die zijn afgedaan met een transactie.

Zaken eindigend in een beleidssepot. Als grond kan worden aangevoerd:

ander dan strafrechtelijk ingrijpen, beperkte kring, civiel en administratief recht, civielrechtelijke jeugdmaatregel, door feit of gevolgen getroffen, gering aandeel in feit, gering feit, geringe strafwaardigheid feit, gevoegd bij een niet-Compas zaak / dubbel geregistreerde zaak, gewijzigde omstandigheden, gezondheidstoestand, krijgstuhtelijk afgedaan, landsbelang, leeftijd, leiding-gevende vervolgd, maatschappelijk belangenconflict, medeschuld van benadeelde, niet vervolgd, onvoldoende nationaal belang, oud feit, recente bestraffing, rechtspersoon wordt vervolgd, reclasseringsbelang, sociale fraude (niet strafbaar), strafrechtelijke jeugdmaatregel, tbs, ter verjaring opgelegd, verdachte onvindbaar, verhouding tot benadeelde geregeld, verjaard, vervolging in strijd met belang benadeelde en wetwijziging, berisping, mondelinge waarschuwing, schriftelijke waarschuwing, schuldig zonder oplegging van straf, schuldig zonder oplegging van straf of maatregel

Zaken die eindigden in een (vrijheidsbeperkende) maatregel, een (on)voorwaardelijke vrijheidsstraf, een taakstraf, een geldboete of financiële maatregel of een andere (bijkomende) straf of maatregel.

Bijlage 3

Indeling van delicten

In deze bijlage vindt men een overzicht van de strafdreiging van de vaakst voorkomende delicten die in 2006 in de OBJD werden geregistreerd. Eén delict kan meerdere wetsartikelen bevatten (maximaal vijf). Er wordt een onderscheid gemaakt tussen lichte, middelzware en zware criminaliteit. In de categorie 'lichte criminaliteit' vallen feiten met een wettelijke strafdreiging van minder dan 4 jaar. In de categorie 'middelzware criminaliteit' vallen alle feiten met een strafdreiging van 4 tot 8 jaar.¹ Feiten met een strafdreiging van 8 jaar of meer vallen in de categorie 'zware criminaliteit'.

Wanneer uit de feitinformatie in de OBJD niet blijkt welke strafdreiging van toepassing is, wordt de laagste strafdreiging gekozen. Op het overtreden van artikel 2 lid 1 sub b van de Opiumwet bijvoorbeeld, staat hoogstens 6 maanden hechtenis. Wanneer er echter sprake is van opzet, is de maximale strafdreiging 8 jaar. In de OBJD wordt niet altijd geregistreerd of er sprake was van opzet. In die gevallen wordt dus de laagste strafdreiging gekozen. Aan artikelen uit wetten, anders dan het Wetboek van Strafrecht, de Opiumwet, de Wegenverkeerswet en de Wegenverkeerswet 1997, de Vuurwapenwet en de Wet wapens en munitie worden geen strafdreigingen toegevoegd.

---

¹ Ook feiten met een strafdreiging van minder dan 4 jaar, maar waarvoor een bevel tot voorlopige hechtenis kan worden gegeven vallen in deze categorie. Artikel 67 van het Wetboek van Strafvordering geeft een overzicht van de desbetreffende feiten.

Tabel B3 Relatief lichte criminaliteit (strafdreiging minder dan 4 jaar)

Wet	Artikel	Strafdreiging	Delictcategorie	Omschrijving
Auteurswet	31A/C	1 jr.	overig	Opzettelijke inbreuk
Opiumwet	2/C	6 mnd.	drugs	Verbodsbepalingen m.b.t. middelenlijst I
Opiumwet	3/B	1 mnd.	drugs	Verbodsbepalingen m.b.t. middelenlijst II
Wetboek van Strafrecht	138/1	6 mnd.	vernieling, lichte agressie en openbare orde	Huisvredebreuk
Wetboek van Strafrecht	180	1 jr.	vernieling, lichte agressie en openbare orde	Wederspanningheid
Wetboek van Strafrecht	184/1	3 mnd.	vernieling, lichte agressie en openbare orde	Niet voldoen aan ambtelijk bevel
Wetboek van Strafrecht	266/1	3 mnd.	overig	Eenvoudige belediging
Wetboek van Strafrecht	266/1 + 267/2	2 mnd.	overig	Eenvoudige belediging
Wet Milieubeheer	10.2/1	n.v.t.	overig	gemeentelijke afvalstoffenverordening
Wet Milieubeheer	10.23/1	n.v.t.	overig	ontdoen (afvalstoffen) buiten inrichting
Wegenverkeerswet 1994	7/1/A	3 mnd.	verkeer	Verlaten plaats ongeval
Wegenverkeerswet 1994	8	3 mnd.	verkeer	Besturen onder invloed
Wegenverkeerswet 1994	9/1	3 mnd.	verkeer	Besturen na ontzegging rijbevoegdheid
Wegenverkeerswet 1994	9/2	3 mnd.	verkeer	Besturen na ongeldigverklaring rijbewijs
Wet wapens en munitie	13/1	9 mnd.	overig	Verbodsbepaling voor wapens van categorie I
Wet wapens en munitie	26/1	9 mnd.	overig	Verbod voorhanden hebben

Tabel B4 Middelzware criminaliteit (strafdreiging 4 tot 8 jaar)*

Wet	Artikel	Strafdreiging	Delictcategorie	Omschrijving
Wetboek van Strafrecht	141/1	4½ jaar	vernieling, lichte agressie en openbare orde	Gezamenlijke openlijke geweldpleging
Wetboek van Strafrecht	285/1	2 jaar	geweld	Bedreiging met misdrijf
Wetboek van Strafrecht	300/1	3 jaar	geweld	Mishandeling
Wetboek van Strafrecht	310	4 jaar	vermogen zonder geweld	Diefstal
Wetboek van Strafrecht	311/1/4	6 jaar	vermogen zonder geweld	Diefstal onder verzwarende omstandigheden
Wetboek van Strafrecht	311/1/5	6 jaar	vermogen zonder geweld	Diefstal onder verzwarende omstandigheden
Wetboek van Strafrecht	350/1	2 jaar	vernieling, lichte agressie en openbare orde	Zaakbeschadiging
Wetboek van Strafrecht	416/1/A	4 jaar	vermogen zonder geweld	Opzetheling

* Delicten met een lagere strafdreiging maar waarvoor wel voorlopige hechtenis kan worden opgelegd, vallen ook in de categorie 'middelzware criminaliteit'.

Tabel B5 Zware criminaliteit (strafdreiging meer dan 8 jaar)

Wet	Artikel	Strafdreiging	Delictcategorie	Omschrijving
Opiumwet	2/A + opzet	12 jaar	drugs	Verbodsbepalingen m.b.t. middelenlijst I
Opiumwet	2/B + opzet	8 jaar	drugs	Verbodsbepalingen m.b.t. middelenlijst I
Wetboek van Strafrecht	157/1	12 jaar	vernieling, lichte agressie en openbare orde	Veroorzaking van brand etc.
Wetboek van Strafrecht	242	12 jaar	geweld	Verkrachting
Wetboek van Strafrecht	246	8 jaar	geweld	Feitelijke aanranding der eerbaarheid
Wetboek van Strafrecht	287	15 jaar	geweld	Doodslag
Wetboek van Strafrecht	302/1	8 jaar	geweld	Zware mishandeling
Wetboek van Strafrecht	312/1	9 jaar	geweld	Diefstal met geweld of bedreiging

Bijlage 4

Analysetechnieken

In deze bijlage vindt u een korte toelichting op enkele analysetechnieken die in het kader van de Recidivemonitor worden gebruikt.

Survivalanalyse

Survivalanalyse is bedoeld om de duur tot aan een eventuele gebeurtenis te meten, in ons geval de duur tot aan recidive. De periode waarover gegevens bekend zijn, loopt doorgaans van persoon tot persoon uiteen. Niet iedereen in de onderzoeksgroep is even lang in de gelegenheid geweest om te recidiveren. Dit probleem kan worden opgelost door de observatieperiode voor alle personen gelijk te stellen aan de minimale duur dat een persoon kon worden gevolgd. Maar dit betekent dat men met een deel van de verzamelde informatie niets kan doen. Nieuwe justitiecontacten die buiten de minimale observatietermijn vallen, blijven dan immers buiten beschouwing. Met behulp van survivalanalyse kan dit probleem echter worden ondervangen. De kans op recidive wordt niet eenmalig vastgesteld (bijvoorbeeld alleen na 2 jaar), maar op elk moment tussen de start en het einde van de totale observatietermijn. De proportie recidivisten wordt steeds berekend op grond van het aantal personen dat op dat moment beschikbaar is. Een persoon telt dus alleen mee in de berekening zolang hij kon worden gevolgd. Survivalanalyse is opgenomen in SPSS. Een goede introductie van de techniek is te vinden in SPSS Advanced models (2006).

Cox regressie

Cox regressie is een survivalmodel waarmee ook het effect van achtergrondkenmerken op de recidivekans kan worden geschat. De achtergrondkenmerken kunnen zowel categorische als continue variabelen zijn. Met behulp van Cox regressie kan worden vastgesteld hoe achtergrondkenmerken zoals sekse, geboorteland en het aantal eerdere justitiecontacten samenhangen met de kans op recidive. Het effect wordt uitgedrukt in een coëfficiënt, de exponent bèta (e^β). De hoogte van deze coëfficiënt geeft de sterkte van het verband aan. Bij categorische variabelen, zoals sekse, drukt de e^β uit hoezeer de kans op recidive toeneemt bij een bepaalde waarde van de variabele.¹ Een coëfficiënt van 2,5 voor de waarde 'man' bijvoorbeeld, betekent dat de kans dat mannelijke daders recidiveren 2,5 keer zo groot is als de kans op recidive bij vrouwen. Bij numerieke variabelen, zoals het aantal eerdere justitiecontacten of de startleeftijd van de dader (zogenoeten 'telvariabelen'), geeft de coëfficiënt aan hoeveel procent de kans op recidive daalt of stijgt als de waarde van de variabele met 1 eenheid toeneemt. Een coëfficiënt van 1,05 voor het aantal eerdere contacten bijvoorbeeld, houdt in dat bij elk eerder justitiecontact de kans op latere recidive 5% groter is en een coëfficiënt van 0,97 voor startleeftijd geeft aan dat de kans op recidive met 3% afneemt met elk jaar dat de eerste strafzaak van de dader later plaatsvond.

---

¹ Voor het gemak spreken we hier van 'kans', maar formeel gaat het om de ratio van twee *hazards*. De hazard is de kans om te recidiveren op tijdstip t , gedeeld door de cumulatieve kans om niet gerecidiveerd te hebben tot aan t .

Cox regressie is opgenomen in SPSS. Stata kent echter meer standaardmogelijkheden. Voor een uitvoerige bespreking van de techniek, zie bijvoorbeeld Klein en Moeschberger (1997).

Logistische regressie

Bij sommige toepassingen van het voorspellingsmodel, bijvoorbeeld de individuele risicotaxatie (zie box 4), wordt logistische regressieanalyse gebruikt. Logistische regressie is een techniek speciaal bedoeld voor de analyse van dichotome uitkomstvariabelen (wel of geen recidive). In tegenstelling tot bij survivalanalyse wordt de duur tot de recidive niet in de analyse betrokken. Logistische regressie levert een inschatting op van het recidivegevaar binnen een periode van één bepaalde lengte, bijvoorbeeld binnen 2 of binnen 4 jaar na de uitgangszaak of de uitstroom uit de inrichting. Verder is de output (en de interpretatie daarvan) vergelijkbaar met die van survivalanalyse. Zie Hosmer & Lemeshow (2000) voor meer uitleg.

Poisson regressie

Voor aanvullende analyses van de recidivefrequentie kan gebruik worden gemaakt van poisson regressie. Deze techniek is bij uitstek geschikt voor de analyse van 'telvariabelen'. Waar lineaire regressie bedoeld is voor continue variabelen, logistische analyse voor dichotome variabele en Cox voor dichotome duurvariabelen, wordt poisson regressie toegepast in situaties waarin de afhankelijke variabele een discrete variabele is die aangeeft hoe vaak een gebeurtenis, hier: een geval van recidive, heeft plaatsgevonden. SPSS bevat slechts beperkte mogelijkheden voor het toepassen van poisson regressie. In Stata zijn echter de meest voorkomende varianten standaard opgenomen, inclusief het zogenaamde '*zero inflated negative binomial model*' (ZINB). Dit model is bij uitstek geschikt in situaties waarin er relatief veel non-recidivisten zijn. Zie Cameron & Trivedi (1998).

Bijlage 5

Indeling van achtergrondkenmerken

In aanvullende analyses wordt onderzocht welke grootheden samenhangen met recidive. Voorbeelden van achtergrondvariabelen waarvan bekend is dat zij van invloed zijn op de kans op recidive, zijn sekse, geboorteland, leeftijd, de omvang van het strafrechtelijke verleden en de aard van het gepleegde delict. Tabel B6 geeft een overzicht van indelingen die binnen de Recidivemonitor worden gebruikt. Natuurlijk zijn er ook andere indelingen denkbaar. Soms zal een fijnere, soms een grovere indeling meer voor de hand liggen. De keuze die men maakt, hangt onder meer af van de specifieke onderzoeksvraag die men wil beantwoorden.

Tabel B6 Indeling van achtergrondkenmerken

<i>Geboorteland</i>	<i>Land van herkomst*</i>
Nederland	Nederland
Marokko	Marokko
Turkije	Turkije
Nederlandse Antillen/Aruba	Nederlandse Antillen/Aruba
Suriname	Suriname
overige westerse landen*	overige westerse landen
overige niet-westerse landen*	overige niet-westerse landen
<i>Leeftijd (indeling 1)</i>	<i>Leeftijd (indeling 2)</i>
12-17 jaar	12-13 jaar
18-24 jaar	14-15 jaar
25-29 jaar	16-17 jaar
30-39 jaar	18 jaar of ouder
40-49 jaar	
50 jaar of ouder	
<i>Aantal eerdere justitiecontacten</i>	
geen eerdere justitiecontacten	
1-2 eerdere justitiecontacten	
3-4 eerdere justitiecontacten	
5-10 eerdere justitiecontacten	
11 of meer eerdere justitiecontacten	
<i>Type delict</i>	
geweld, waarvan	
zeden	
vermogen met geweld	
overig geweld	
vermogen (excl. vermogen met geweld)	
vernietiging, lichte agressie en openbare orde	
drugs	
verkeer	
overig (w.o. Wet op de economische delicten en Wet wapens en munitie)	
<i>Dadertype (o.b.v. strafrechtelijk verleden laatste vijf jaar)</i>	
1-2 eerdere justitiecontacten: incidentele dader	
3-4 eerdere justitiecontacten: laagfrequente veelpleger	
5-10 eerdere justitiecontacten: hoogfrequente veelpleger	
11 of meer eerdere justitiecontacten: zeer hoogfrequente veelpleger	

* Volgens de standaarddefinitie van het Centraal Bureau voor de Statistiek.